

IV. ENGELSİZ ÜNİVERSİTELER ÇALIŞTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

Engelsiz Üniversiteler çalıştayının dördüncüsü 11-12 Mart 2010 tarihlerinde Ege Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya 89 üniversiteden, Yükseköğretim Kurulu, Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı'ndan ve sivil toplum kuruluşlarından olmak üzere toplam 284 kişi katılmıştır.

Katılımcı Üniversiteler

Adıyaman Üniversitesi	Batman Üniversitesi	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Adnan Menderes Üniversitesi	Bilecik Üniversitesi	Fatih Üniversitesi
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Bilkent Üniversitesi	Fırat Üniversitesi
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Boğaziçi Üniversitesi	Gazi Üniversitesi
Ahi Evran Üniversitesi	Bozok Üniversitesi	Gaziantep Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi	Cumhuriyet Üniversitesi	Gaziosman Paşa Üniversitesi
Aksaray Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Anadolu Üniversitesi	Çankaya Üniversitesi	Gediz Üniversitesi
Ankara Üniversitesi	Çankırı Karatekin Üniversitesi	Hacettepe Üniversitesi
Ardahan Üniversitesi	Çukurova Üniversitesi	Hakkari Üniversitesi
Artvin Çoruh Üniversitesi	Dicle Üniversitesi	Harran Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi	Doğuş Üniversitesi	Hitit Üniversitesi
Atılım Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi	Iğdır Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi	Dumlupınar Üniversitesi	İnönü Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi	Erzincan Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi
Bartın Üniversitesi	Ege Üniversitesi	İstanbul Aydın Üniversitesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi	Mardin Artuklu Üniversitesi	Pamukkale Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi	Marmara Üniversitesi	Piri Reis Üniversitesi
İstanbul Teknik Üniversitesi	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sabancı Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi	Mersin Üniversitesi	Sakarya Üniversitesi
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Muğla Üniversitesi	Selçuk Üniversitesi
İzmir Üniversitesi	Mustafa Kemal Üniversitesi	Süleyman Demirel Üniversitesi
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	Nevşehir Üniversitesi	Trakya Üniversitesi
Kadir Has Üniversitesi	Niğde Üniversitesi	Ufuk Üniversitesi
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Okan Üniversitesi	Uludağ Üniversitesi
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	Uşak Üniversitesi
Karabük Üniversitesi	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Yalova Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Yaşar Üniversitesi
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Özyeğin Üniversitesi	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Kocaeli Üniversitesi		Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Davetli Katılımcılar

Yükseköğretim Kurulu
Başbakanlık Özürümler İdaresi Başkanlığı

Diğer Katılımcılar

ÇÖYDER
Raoul Wallenberg Ens.
Tire Dev. Hastanesi

Çalıştay süresince bilimsel programın uygulanması yanında ek etkinlikler de gerçekleştirilmiştir. Engelli öğrencilerimiz kendi el emekleri olan ürünleri sergilemişlerdir. Ayrıca Zirve Dağcılık ve Spor Kulübü engelli bireylerle ilgili yürütecekleri aktivitelerini tanıtmışlardır. Çalıştayın birinci günündeki bir kahve molasında Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarında okuyan engelli öğrencilerin Türk Halk Müziği etkinliği gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya katılan konuklara akşam yemeği sunumundan sonra İzmir Orman Bölge Müdürlüğü TSM Korosu Konseri gerçekleştirilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

1. Katılımcılar çalıştayın programı ve yürütülme koşulları konusunda olumlu görüşlerini bildirmişlerdir. Çalıştaya farklı üniversitelerden katılanlar birbirleriyle tanışma ve iletişim kurma olanağı bulmuştur.
2. Çalıştaya devam oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Konferansların, panellerin ve çalışma grubu forumlarının katılımcı olarak yürütülmesi herkesin fikrini rahatça ifade etmesine olanak sağlamıştır.
3. Çalıştayın iki günü boyunca tüm etkinliklerin video kaydı yapılması katılımcılara daha sonraki çalışmalarını açısından olumlu karşılanmıştır.
4. Çalıştayda, üniversitelerin birden fazla kişi ile temsil edilmesi üniversitelerdeki çalışmaların sürekliliği bakımından önemli görülmüştür. Katılımcılar arasında rektör yardımcılarının bulunması engelsiz birimlerinin gerekliliği ve kurulması bakımından önemlidir.
5. Çalıştay öncesinde Ordu Üniversitesi ve Gazikent Üniversitesi engelsiz birimlerinin olmaması nedeniyle, Erciyes Üniversitesi de görevlendirdikleri kişinin rahatsızlanması nedeniyle çalıştaya katılmayacaklarını bildirmişlerdir. YÖK Özürlü Öğrenci Komisyonu'nun çalıştay sonuç bildirgeleri ve ilgili yönetmeliği bu üniversitelere ulaştırarak bu birimlerin kurulma zorunluluğu hatırlatılmalıdır.
6. Çalıştayların her yıl farklı üniversitelerde ve farklı içeriklerle yürütülmesi benimsenmiştir.
7. Üniversitelerin engelsiz birimlerinden sorumlu kişilerin çalıştaya katılımı süreklilik açısından önem taşımaktadır. Üniversiteler bu konuya özen göstermelidir.
8. Çalıştay sonuç bildirgesi üniversite yönetimlerine mutlaka sunulmalıdır.

ETKİNLİKLERDEN ORTAYA ÇIKAN DEĞERLENDİRMELER VE ÖNERİLER

1. Engelsiz birimler her üniversitede kurulmalıdır. Halen birimlerini kurmayan üniversiteler için engelsiz üniversiteler çalıştayları bilgi ve deneyim paylaşımı bakımından önemli fırsatlar sunmaktadır.
2. Toplumsal dinamikler içinde engelliliğin “ötekililik” olarak algılandığının farkında olunmalı ve kurumların engellilik politikalarını belirlemede bu kavramdan ziyade “kaynaştırma ve birliktelik” kavramından zemin alan politikalar belirlenmesi gereklidir.
3. Üniversitelerde kurulan engelsiz birimleri kurumsal örgütlenme içinde tek başına çalışabilen birimler değildir. Birimlerin yapılandırılmasında ve işlevlerinin gerçekleştirilmesinde üniversitelerin öğrenci işleri, yapı işleri, yurt yönetimi, psikolojik rehberlik danışmanlık, güvenlik gibi diğer yapıları ile multidisipliner olarak çalışması gereklidir. Ancak multidisipliner çalışma ile engelliliğe bir bütün olarak bakılabilir ve yüksek öğretim içindeki gereksinimler karşılanabilir.
4. Tüm üniversiteler başta Özürlüler Kanunu ve ilgili YÖK yönetmeliği olmak üzere engelsiz birimlerinin kurulmasındaki yasal gereklileri bilmelidir. Birimlerin üniversitelerdeki yapılanması için ilgili yönetmeliğe uymalıdır. Engellilik alanında bilgisi olan kişi-kişiler birim sorumlusu olarak atanmalıdır. Birim işlevlerinin takibi bakımından sorumlu (koordinatör dışında) tam zamanlı bir personel çalışmalıdır. Üniversitelerde kurulacak birimler Engelsiz Üniversite Birimleri olmalı, birimler üniversitede olan tüm engelli olan ve olmayan akademisyen, idari personel ve öğrencilerin gereksinimlerini karşılamak üzere çalışmalıdır. Birimde çalışanların birimde çalışmak yanısıra psikolojik danışma yapmaları doğru değildir, gerekli durumlarda ilgili birimlere yönlendirilmeli, üniversitelerin rehberlik ve danışmanlık merkezleri aktive edilerek, birimlerle işbirliği yapması sağlanmalıdır. Birim çalışmaları kayıt altına alınarak arşivlenmelidir.
5. Engelsiz birimlerin yapılanması ve işlevlerinin yerine getirilmesinde olmazsa olmaz bileşenlerden biri öğrencidir. Engelli öğrencilerin gereksinimlerini birime aktarması ve birimle birlikte çalışması esası göz ardı edilmemelidir.
6. Engelsiz birimleri aynı engel türüne sahip olsa bile öğrencilerin farklı gereksinimlerinin olacağını dikkate almalı ve çalışmalarını buna göre planlamalıdır.

7. Engelli öğrenciler platformu tarafından hazırlanan bildiride sözü edilen beş temel ilkenin (karar mekanizmalarına dahil edilme, ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik, izolasyonla mücadele ve entegrasyon, erişilebilirlik/ulaşılabilirlik ve engelsiz üniversite, bireysel farklılıklara saygı) üniversitelerin ve YÖK'ün yapacağı çalışmalarda göz önünde bulundurulması gereklidir.
8. Engellilikle ilgi modellerin bilinmesi günlük yaşamdaki konuşmaları ve tutumları değerlendirmede anahtar özellik göstermektedir. Üniversite yöneticilerinin ve birim koordinatörlerinin modeller bilgisine sahip olması hem engellilik politikasının planlanması hem de bu politikanın kurum içinde yürütülmesi için gereklidir.
9. Engelsiz birim koordinatörlerinin, engelli öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanmasında bir kriter olarak istenen Özürlülük Raporlarının hangi koşullarda hazırlandığı bilgisine sahip olmalıdır. Engelli bireylerin engel durumları ve oranlarının tespiti ve raporlanması ile ilgili farklı yönetmelikler tek ve standart uygulamalara döndürülmeli, hızlı, kolay, doğru ve denetlenebilir bir sistem geliştirilmelidir. Engellilik tespit ve raporlanması konusundaki sıkıntıların azaltılabilmesi için ilgili sağlık kurumları ile işbirliği artırılmalıdır. Engelli bireylerin raporlanması işinde alanda deneyimli uzmanların çalışması sağlanmalıdır.
10. YÖK bünyesinde kurulan Özürlü Öğrenci Komisyonu tüm üniversitelerde engelsiz birimlerinin kurulmasını ve çalışmalarını takip etmelidir.
11. Çalıştayların planlanmasında tüm üniversiteleri ilgilendiren başlıkların konuşulmasının yanı sıra üniversitelerin farklı deneyimlerinin paylaşılmasına uygun oturumlar düzenlenmelidir.

ÇALIŞTAY SONUCU

1. Çalıştayların her yıl farklı üniversitelerde ve farklı içerikte düzenlenmesi benimsemiştir. V. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı 2011 yılında Ankara Üniversitesi tarafından düzenlenecektir.
2. IV. Engelsiz Üniversiteler çalıştayının sonuç bildirgesi Engelsiz Ege Birimi web sitesine yerleştirilecek ve başta tüm katılımcı üniversite rektörlüklerine olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara iletilecektir.